

de heer J. Kooistra
p/a Redactie Fries Dagblad
Voltastraat 7/a
8912 AE Leeuwarden

Aduard, 2 juli 1996

Onderwerp: opsporing oorlogsslachtoffers

Geachte heer Kooistra,

Reeds enige jaren ben ik bezig met een onderzoek naar de verdwijning van een 3-tal mannen in november 1944. Misschien herinnert u zich nog dat ik u hierover in januari '95 al eens telefonisch heb benaderd, dit op aangeven van de heer v. Alphen te Deil. Via diverse, veelal particuliere, kanalen heb ik enige gegevens bijeen kunnen krijgen zoals u kunt lezen in de bijlagen bij deze brief. Informatie van Overheidsinstanties kan ik slechts moeizaam vergaren zo is mijn ervaring inmiddels en alleen als ik met gerichte vragen kom mbt bepaalde personen en dan ook nog onder de nodige voorwaarden (o.a. Justitie).

Zoals blijkt uit de bijlagen zijn er aanwijzingen dat de 3 mannen in Wageningen in handen zijn gevallen van de bezetter. Tot nu toe ben ik er niet in geslaagd hierover nadere informatie te verkrijgen. Nu hoop ik dat er een mogelijkheid is om de namen te achterhalen van personen die, ongeacht hun nationaliteit, terecht hebben gestaan voor het Bijzonder Gerechtshof te Arnhem vanwege oorlogsmisdaden e.d. Concreet is mijn vraag aan u of u mij hieromtrent kunt informeren. Vanzelfsprekend ben ik bereid u nadere gegevens te verstrekken inzake mijn onderzoek.

Het is misschien goed dat u weet dat ik, met het oog op mijn onderzoek, contact heb met:

- de heer J.v. Alphen te Deil;
- Internationaler Suchdienst te Arolsen (Dld);
- Museum Kon. Marechaussee te Buren (dhr. Crul).

Ik hoop dat u mij kunt helpen en zeg u hierbij graag bij voorbaat dank.

Met vriendelijke groet,

J. Wobbes
Snikweg 32
9831 PR Aduard
tel.: 050-4032268

bijlagen: 2

PRINTDATUM:12-JUL-96 ; TIJD:13:01

PSC				PS	
OPDRpsc				SREG1	ALT:DIR002042-
ECHO				AANS80	DOORJACK
STUKWOBBS	MEMO			LETRRO	REDIJACK
GEBDJACK-FD	UITG	PAGN	PDAT	AFZRJACK	;12/07,12:55
VORMst1	LNGT	FO ZREG	PRIO UA KOL	DIEP	NAAR
PSC				PS	

Leeuwarden, 12 juli 1996.

De heer J. Wobbes
Snikweg 32
9831 PR ADUARD

Geachte heer Wobbes,

Met belangstelling heb ik uw brief d.d. 2 juli 1996, de bijlagen alsmede de diverse explicaties doorgenomen. Steeds weer blijkt hoe verrassend verschillend mensen bepaalde ervaringen in hun referentiekader hebben opgenomen en deze jaren later op geheel afwijkende wijze naar buiten brengen.

Overeenkomstig uw verzoek zend ik hierbij enkele afschriften van leden van de Sicherheitsdienst (SD) van uiteenlopende nationaliteiten. Mogelijk dat u met deze informatie enigermate uit de voeten kunt.

Vertrouwend u naar genoeg van dienst te zijn geweest. Met vriendelijke groeten,

Jack Kooistra
Friesch Dagblad

[EINDE]

P R O C E S - V E R B A A L.

Contra de hierna te noemen Duitse en Nederlandse verdachten, die zich tijdens de Duitsebezetting in Nederland aan verschillende misdrijven hebben schuldig gemaakt.

1e Duitsers:

1. "PAUL - ANTON - HELLE", geboren te Rovereto, Zuid Tirol, Italië, 22 September 1898, van beroep technicus, nationaliteit Duitser, wonende te München 23, Kaizerstrasse 54, voormalig SS Sturmabführer der Waffen SS, (Majoor) en commandeur van het destijds bestaande SS Wachbataljon 3 (Nord-West) gelegerd in Amersfoort, thans gedetineerd in de strafgevangenis aan het Wolvenplein te Utrecht.
2. "ALBERT - PAUL - HEINZ - GEORG NAUMANN", geboren te Colditz (Dld) 30 Mei 1923, van beroep juridisch student, wonende de Annaberg (Saksen Dld), nationaliteit Duitser, voormalig SS Untersturmführer der Waffen SS (2e Luitenant), adjudant van Helle voornoemd, later adjudant van de SS Standartenführer H.M. Lippert, commandant Reg. 84 Landstorm Nederland, thans gedetineerd in de strafgevangenis aan het Wolvenplein te Utrecht.-----
3. "WILHELM - JOSEPH ENGBROCKS", geboren te Lobberich (Dld) 2 September 1905, van beroep Wever, nationaliteit Duitser, wonende te Dulken (Dld) Talstrasse 14, voormalig SS Unterscharführer der Waffen SS (Sergeant), behoord hebbende tot het hiervoor genoemde Wachbataljon 3, thans gedetineerd in de strafgevangenis aan het Wolvenplein te Utrecht.
4. "HUGO - WILHELM FERNAU", geboren te Erkrath bij Dusseldorf (Dld) 23 October 1894, voormalig kamerdienaar van wijlen Ex Keizer Wilhelm II van Duitsland, gewoond hebbende kampweg 11 te Doorn, voormalig SS Obersturmführer der Waffen SS (1e Luitenant) behoord hebbende tot het hiervoor genoemde SS Wachbataljon, commandant van de bewakingscompagnie van het interneringskamp te Haren (N.B.), thans gedetineerd in de strafgevangenis aan het Wolvenplein te Utrecht.-----

Nederlandse Verdachten:

5. "JOHANNES - PIETER SPRUIT", geboren te Zwolle 19 Juni 1908, van beroep boekhouder-Expediteur, wonende Bankstraat 9 te Amersfoort, tijdens de bezetting dienende bij het hiervoor vermelde Wachbataljon als SS Unterscharführer der Waffen SS (Sergeant), thans gedetineerd in het kamp "Drenthe" te Haren (N.B.).-----

POLITIE UTRECHT
BUREAU OPSPORING OORLOGSMISDRIJVEN
SUB COMMISSIE UTRECHT.
N.L.

P R O C E S - V E R B A A L.

Contra de hierna te noemen Duitse en Nederlandse verdachten, die zich tijdens de Duitsebezetting in Nederland aan verschillende misdrijven hebben schuldig gemaakt.

1e Duitsers:

1. "PAUL - ANTON - HELLE", geboren te Rovereto, Zuid Tirol, Italië, 22 September 1898, van beroep technicus, nationaliteit Duitser, wonende te München 23, Kaizerstrasse 54, voormalig SS Sturmabführer der Waffen SS, (Majoor) en commandeur van het des tijds bestaande SS Wachbataljon 3 (Nord-West) gelegerd in Amersfoort, thans gedetineerd in de strafgevangenis aan het Wolvenplein te Utrecht.
2. "ALBERT - PAUL - HEINZ - GEORG NAUMANN", geboren te Colditz (Dld) 30 Mei 1923, van beroep juridisch student, wonende de Annaberg (Saksen Dld), nationaliteit Duitser, voormalig SS Untersturmführer der Waffen SS (2e Luitenant), adjudant van Helle voornoemd, later adjudant van de SS Standartenführer H.M. Lippert, commandant Reg. 84 Landstorm Nederland, thans gedetineerd in de strafgevangenis aan het Wolvenplein te Utrecht.
3. "WILHELM - JOSEPH ENGBROCKS", geboren te Lobberich (Dld) 2 September 1905, van beroep Wever, nationaliteit Duitser, wonende te Dülken (Dld) Talstrasse 14, voormalig SS Unterscharführer der Waffen SS (Sergeant), behoord hebbende tot het hiervoor genoemde Wachbataljon 3, thans gedetineerd in de strafgevangenis aan het Wolvenplein te Utrecht.
4. "HUGO - WILHELM FERNAU", geboren te Erkrath bij Dusseldorf (Dld) 23 October 1894, voormalig kamerdienaar van wijlen Ex Keizer Wilhelm II van Duitsland, gewoon hebbende kampweg 11 te Doorn, voormalig SS Obersturmführer der Waffen SS (1e Luitenant) behoord hebbende tot het hiervoor genoemde SS Wachbataljon, commandant van de bewakingscompagnie van het interneringskamp te Haren (N.B.), thans gedetineerd in de strafgevangenis aan het Wolvenplein te Utrecht.

Nederlandse Verdachten:

5. "JOHANNES - PIETER SPRUIT", geboren te Zwolle 19 Juni 1908, van beroep boekhouder-Expediteur, wonende Bankastraat 9 te Amersfoort, tijdens de bezetting dienende bij het hiervoor vermelde Wachbataljon als SS Unterscharführer der Waffen SS (Sergeant), thans gedetineerd in het kamp "Crailo" te Laren (N.H.).

6. " CORNELIS VRIENS", geboren te Rotterdam 24 November 1911 van beroep Directeur-eigenaar Pontschool te Amersfoort, wonende aldaar Lombokstraat 11, thans gedetineerd in het kamp "Crailo" te Laren N.H.)
7. "MARTINUS - PIETER ABRAMSZ", geboren te Amsterdam 7 April 1919, van beroep electriciën, wonende 2e Jan van der Heijdenstraat 88 te Amsterdam, voormalig SS Soldaat bij het eerder genoemde Wachbataljon, thans gedetineerd in kamp "Crailo" te Laren (N.H.)

Nederlandse medeverdachten.

Voor zover bekend zijn de meeste van deze mede verdachten reeds veroordeeld. Van enkele van hen was het in dit proces-verbaal vermelde reeds bekend bij hun veroordeling, van andere niet. Eén en ander wordt, voor zover dit bekend is bij hun eigen verklaring nader vermeld.-----

8. "HARM SNIJDER", geboren te Alkmaar 19 April 1926, wonende te Beverwijk, voormalig SS Soldaat van het Wachbataljon, laatstelijk gedetineerd in kamp Vught.-----
9. "WILHELMUS - JACOBUS BEKKERS", geboren te Enschede 30 Augustus 1922, van beroep wever, Nederlander, wonende B.W. te Kuilenstraat 247 te Enschede, voormalig SS Soldaat en chauffeur van het Wachbataljon 3 (Nord-West), die bij enkele van de uitgevoerde actie's van het Wachbataljon dienst deed als chauffeur, thans gedetineerd in de strafgevangenis te Leeuwarden. Deze is reeds veroordeeld (bij gratie) tot levenslang gevangenisstraf.-----
10. " JAN DIRK BEVERWIJK", geboren te Groningen 2 Maart 1917, van beroep pakhulsknecht, wonende Zeeburgerdijk 140 III te Amsterdam, voormalig soldaat van het Wachbataljon, thans als politie(delinquent naar Nieuw Guinea.-----
11. "THEODORUS - JOHANNES MATHIJSEN", geboren te Groningen 16 Augustus 1924, van beroep musicus, Nederlander, wonende Johan Geradsweg 73 te Hilversum, voormalig SS Soldaat van het SS Wachbataljon 3 (Nord-West), die dienst bij de z.g.n. Spielmanzug (Jagdkommando), die deel heeft genomen aan de actie's van het Wachbataljon te Valkenheide enz. Thans gedetineerd in het Interneringskamp Crailo te Laren (N.H.), die voor zover bekend reeds is veroordeeld.-----
12. "CORNELIS - JAN - WILLEM KALK", geboren te Arnhem 23 September 1919, zonder beroep, Nederlander, wonende Hagedoornweg 35 te Amsterdam, voormalig SS Soldaat van het SS Wachbataljon 3 (Nord-West), die dienst deed bij de z.g. Sp41manzug (Jagdkommando), die deel heeft genomen aan de actie's van het Wachbataljon te Valkenheide enz. Deze verdachte is voor zover bekend reeds veroordeeld en is gedetineerd in het mijnkamp te Terwinselen (L).-----
13. "JAN JURGENS", geboren te Maassluis 8 Mei 1918, van beroep timmerman, Nederlander, wonende Noordmolenstraat 52 B te Schiedam, voormalig SS Unterscharführer van het SS Wachbataljon 3 (Nord-West), die op 7 September 1944 heeft deelgenomen aan de actie te Valkenheide. Voor zover bekend is diens zaak overigens in onderzoek bij de P.R.A. te Vlaardingen.-----

14. "DIRK - HANS VAN STATEN", geboren te Rotterdam 15 Juni 1921 van beroep havenarbeider, Nederlander, wonende Hilladwarsstraat 1B te Rotterdam, voormalig SS Soldaat, van het SS Wachbataljon 3 (Nord-West), die als chauffeur dienst deed bij de actie's te Putten en Leersum op 1, 2 en 3 Ocyober 1944, door het Wachbataljon. Deze verdachte is reeds veroordeeld en is gedetineerd in het mijnkamp te Spekholzerheide.-----
15. "FREERK MEIJER", geboren te Sleen (Dr) 15 Februari 1908, van beroep transportarbeider, Nederlander, laatst wonende te Lippenhuizen gemeente Opsterland (Fr) no. 230, voormalig soldaat bij het SS Wachbataljon en als chauffeur deelnam aan de actie's van het Wachbataljon te Valkenheide enz. de slag om Arnhem en de razzia in de N.O. polder. Diens zaak is verder in onderzoek bij de P.R.A. te Leeuwarden. Afschriften van het in dit proces-verbaal omtrent hem gerelateerde zijn opgezonden naar die P.R.A. Hij is gedetineerd in het mijnkamp te Valkenburg (L).-----
16. "GERARD - ANTOON ELSINK", geboren 22 December 1910 te Amsterdam, werktuigkundig Ingenieur, Nederlander, wonende Bonifaciusplein 22 huis te Amsterdam, voormalig SS Soldaat van het Wachbataljon 3 (Nord-West), die dienst heeft gedaan bij het werkvingskantoor Dam 4 te Amsterdam en heeft deelgenomen aan arrestaties door het Wachbataljon te Amersfoort, thans gedetineerd in het Interneringskamp Craillo te Laren (N.H.). Diens zaak is overigens behandeld door de P.R.A. te Amsterdam en voor zover bekend is hij reeds veroordeeld.---
17. "GERRIT - JAN DOGGER", geboren te Enschede 19 December 1913, bankwerker, Nederlander, wonende Olieslagweg 29 te Enschede, voormalig SS Soldaat van het SS Wachbataljon 3 (Nord-West) en daar bij ingedeeld was bij een Sprengkommando hetwelk belast was met de vernieling van woningen te Amersfoort in October 1944. Deze verdachte is reeds veroordeeld en uitgezonden naar Nieuw-Guinea.-----
18. "JOHANNES - ARNOLDUS BRONKHORST", geboren te Amsterdam 12 Juli 1900, van beroep Steen en Offsetdrukker, wonende Johan Bosboomlaan 4 te Heemstede, Nederlander, die dienst heeft gedaan als SS Obersturmführer (le Luitenant) bij de SS Wachbataljon 3 (Nord-West) en in die functie op of omstreeks 17 Juli 1944, op de Leuserheide bij het P.D.A. een executie peloton heeft gecommandeerd, voor het fusileren van zes Nederlanders. Voorts heeft Bronkhorst deelgenomen aan de slag om Arnhem in September 1944, als commandant van de le compagnie en daarna als commandant van het bewakings detachement van het krijgsgevangenkamp in Ede.-----
19. "ANTHONIUS OUDHEUSDEN", geboren te Amsterdam 12 October 1917 van beroep kantoorbediende, wonende Drieseweg 5 te Putten, Nederlander, voormalig SS Unterscharführer (Sergeant) van het SS Wachbataljon 3 (Nord-West) waar hij dienst deed als le schrijver op het bataljonsbureau. Hij heeft eveneens deelgenomen aan enkele actie's van het Wachbataljon te Amersfoort, zoals arrestaties en mishandelingen. Deze verdachte is door het Bijzonder Gerechtshof te Arnhem veroordeeld tot levenslange gevangenisstraf en was het laats gedetineerd in de strafgevangenis te Arnhem.-----

20. "GOMARIUS - ANTONIUS - GERHARDUS VAN DER WAL", geboren te Amsterdam 2 Mei 1914, van beroep Pluimveehouder, Nederlander, wonende te Putten, die bij het SS Wachbataljon 3 (Nord-West) heeft gediend als SS Unterscharführer (Sergeant) en later is bevorderd tot Oberscharführer (Sergeant 1e klasse). Hij is door het Bijzonder Gerechtshof te Arnhem ter dood veroordeeld terzake zijn deelneming aan actie's van het Wachbataljon op de Veluwe enz. Vermoedelijk gedetineerd in de Cellenbarakken te Scheveningen. -----
21. "HEINRICH - ANTON EIJSINK", geboren te Dusseldorf (Dld) 9 December 1904, van beroep meubelmaker, wonende te Bortel, Meerheimstraat 17, Nederlander, voormalig SS Unterscharführer van het SS Wachbataljon 3 (Nord-West), die deel heeft genomen aan arrestatie's en vernielingen te Amersfoort, thans gedetineerd in het Interneringskamp te Vught, tijdelijk in de strafgevangenis te Utrecht, die door het Bijzonder Gerechtshof te 's-Hertogenbosch is veroordeeld tot 4 jaar R.W.I. -----
22. "JAN - HENDRIK EBELS", geboren te Haren (Gr) 19 Maart 1918, van beroep chauffeur, voormalig soldaat bij het Wachbataljon, reeds in vrijheid gesteld, thans wonende Vredeveldsepad 46 te Assen. -----

Verder worden in dit proces-verbaal nog enkele Nederlandse burgerverdachten genoemd, Dit zijn o.a. F.W. van Soest uit Leersum, inzake verraad. Tegen deze is afzonderlijk proces-verbaal opgemaakt. -----
G. van der Wal uit Amersfoort en diens echtgenote en voorts P. de Vris uit Amersfoort, allen verdacht van verraad. Hiervan is in die zaken afzonderlijk proces-verbaal opgemaakt. Hunne verklaringen zijn in dit proces-verbaal als getuige verklaringen opgenomen.

Utrecht, Juni 1948.
De Wachtmeester der Rijkspolitie 1e Kl.

(Tj. Holwerda).

J. Holwerda